Ч. 26 (12.975). Львів, пятниця 5. лютого 1932. Pocztowa opłata ... Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“ Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем. — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 14·00 „ Піврічно 25·00 „ Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Італії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей. Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-28. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Що обіцює друга пятирічка в СРСР.

Теперішні народи центрального комітету всесоюзної компартії відкрили рубець того, що містить у собі друга пятирічка, вижидана від довшого часу, бо вже раніше заповіджена провідниками радсоюзу.

Головною чертою цієї пятирічки — це гасло: лицем до Азії. Напротязі років 1933—1937 мають зробити урожайними величезні простори арктичних і азійських країв, які тепер представляють картину безмежних лісів і тайґ. Їх мають вирубати, викорчувати, змеліорувати, а механічна управа ріллі має дати небувалі жнива для голодуючого сьогодні союзу. Там, в Азії, має бути осередок найбільш культурного хліборобства на цілому світі, коли невдячна Україна не хоче ніяк зігнутись в ярмо колективізації. В Азії має бути поруч з тим розбудований промисл, якого досі світ не бачив Ураль стане невичерпаним джерелом земних скарбів, а в зауральських краях побудують небувалих розмірів фабрики, що мають доставити цілому союзові не тільки потрібних предметів щоденного вжитку, але й станки й машини, які зараз приходять тільки зпоза кордону. Щоби могти зіндустріялізувати центральну Азію, збудують на Анґарі і Єнісею такі гідроелектричні станиці, які даватимуть двацять разів більше електричної сили, ніж у майбутньому Дніпрельстан. Там, в Азії перейде все під керму електричної сили: хліборобські машини, промисл, комунікація. А сьогоднішня пустиня переміниться в найбільш культурну і упромисловлену країну. До 1940 р. буде союз витворювати двічі більше електричної струї, ніж цілі Зединені Держави.

Та на тому не кінець. Бо пошириться не тільки оттак промисл і хліборобство. До того збільшиться так сильно хліборобську продукцію, що вже за три роки (себто в р. 1935) буде мяса, масла, хліба, городовини вчетверо більше ніж сьогодні. Буде їди в брід, а сьогоднішне марево голоду щезне з поверхні союзу і буде належати до історії. Самої худоби буде за пять літ вчетверо більше, а весь скотостан мусить виконати ударне завдання нової пятирічки. Нафти добудуть теж вчетверо більше ніж досі, а продукція вугілля збільшиться втроє у порівнанні з сьогоднішнім станом. А тоді прийде час, коли нечулий досі на обіцянки большовиків буржуазний світ прийде сам до переконання, що грішив глупотою і плюне на свої переконання. А як ні, то буде змушений слухати небувалої сили радянської індустрії, навалу хліборобських продуктів та нечуваної сили радармії. Отсе вам візія тисяч і одної ночі, чи пак нової пятирічки.

А тепер трохи сьогоднішнього. Передовсім факт, що першої пятирічки досі не зреалізовано. Не помогло соцзмагання, ні гарні фрази, бо забракло европейських, головно німецьких кредитів на машини, забракло грошей, бо за вивезені продукти через світову господарську крізу дістали большовики ледви половину прелімінованих квот. Бож першу пятирічку творили не большовики, а европейський промисловець, банкир і інжинір. До того переведені інвестиційні праці не дають бажаних вислідів: продукція нових фабрик мізерна, а в одних хліборобських машинах дає до 40 прц. т. зв. браку. Спинилась розбудова величезних комбінатів, а зразком нехай буде Дніпрокомбінат. Минула пятирічка, а димарі великих городів, передбачених промислових центрів над Дніпром, не то не димлять, але там, де мали бути ще тарса росте. Транспорт і залізниці — по словам фахівців — у руїні. А маси голодують, і то голодують безвиглядно, бо деж запорука, що теперішні казки сповняться?

А основа нової пятирічки? Гроші з експорту — справа на довгі роки страчна. Бо як довго світ платитиме крізові ціни за сирівці, а вивозить їх тільки союз, то це ніяка база для індустріялізації 1/6 части світу. Податки впали застрашаючо: один доходовий податок приніс замість 300 мільйонів — тільки 15 міл. карбованців. Митні оплати впали на половину передбаченої квоти. Дохід залізниць мав бути 4.8 міліярдів карб., а впав до 2.9 міліярдів карб. Подібно не дотягнули всі державні підприємства. А до того за червінця платять за кордоном не 10, а 1 долар! Однак мимо того нова пятирічка передбачує збільшені річні бюджети союзу. Доходи дали в 1930 році 20 міліярдів, у 1933 р. дадуть 27 міліярдів карб. З чого витиснеться ці гроші? Чи босий, голий і голодний робітник має ще що до віддання? Чи дасть на це колектив? Один бунт колективів вже був на Україні — і то власне на підкладі стяганих податків.

І тільки подумати, що за нових три чи пять років будуть ці люди розперізуватися з переситу. І то всі — цілих 160 мільйонів! А між ними і щасливі українці, яким ці фантазії мають принести щастя. Бо фахівці так і дивляться на ці грімкі заповідження раю на землі. Але не забуваймо, що в союзі все тепер лицем до Азії: коли нема чогонебудь зїсти в дійсності, то люди сходу голодують, а росказують собі про смачне мясо жарених баранів. І радіють зі щастя, бо здається їм, що і запах і смак відчувають. Чомуж дивуватися і новій пятирічці?

Японія та українські справи.

З ПРИВОДУ ЖЕНЕВСЬКОЇ ПОДІЇ ДНЯ 30. СІЧНЯ Ц. Р.

(Попали в „брамку“ і цим побідили. — Токіо та українська справа. — Сусідство манджурів із Зеленим Клином. — Колективізація як форма организації селянства. — Від „українофільства“ до тез д-ра Сато.

I.

Від кількох днів у польській пресі проявляється святочний настрій з приводу того, що Рада Ліги Націй прийняла рапорт д-ра Сато і цим — мовляв — поклала українських петентів „на обі лопатки“.

Пересвідчення про ці „тріюмфи“ мін. Залеського вдається польській пресі суґерувати не лише польському громадянству, але, на жаль, і декому з наших громадян, непоправних консументів польських газет, що ходять і ломлять руки над новою нашою невдачею на міжнародній арені.

Воно зле, коли „за деревами не бачити ліса“, але й недобре, коли за лісом не бачити дерев. Себто часто не тільки синтеза, але й аналіза потрібна. Потрібна вона саме тут, аби мати ясне поняття про справу.

Не слід нам здалека страхатись чорної смуги ліса, бо заглянувши в нього, познайомившись із його змістом, бачимо, що він зовсім не страшний, не грізний, що в ньому велика поляна, соняшна, привітна, а ліс — це тільки рямці.

Однорічний наш процес з поляками перед міжнароднім трибуналом за т. зв. „пацифікацію“ немов мяч увесь час швиряв по цілому грищі, наближуючись то до одної то другої брамки. Наші вигляди були добрі і вони були спричинником деякого зайвого оптимізму щодо кінцевого висліду. Ми вигравали, нас респектували, про нас говорили в широкому світі, з нами співчували. І врешті **ми попали у брамку** противника. Цей ґоль — це була передача наших петицій перед Раду Ліги. І саме це була кульмінаційна точка наших успіхів, — саме в тому факті **була наша перемога.**

Від того моменту покотилася вже справа у темний ліс, в обійми дипльоматичних арканів, а там уже без нас найдено спільну мову на базі державних суверенностей і престіжів, кольоніяльних амбіцій і послуху підбитих народів, колірових, диких і півдиких та білих т. зв. національних меншин.

Реферував справу японець і цей момент спричинив те, що обективні обставини у сто відсотках сприяли Польщі, а не нам.

II.

Серед наших громадян, ніде правди діти, дуже часто дається завважити наявність одного з найстрашніших псиїчних ворогів людини, а з тим нації т. зв. „Minderheitsgefühl“, почуття меншевартности, недоцінювання себе.

Ми і японці, — що ми — мовляв — для них? Вони може про українців і не чували, а якщо чували, то ледви чи цікавить їх наш нарід. Що іншого поляки, це державна нація, колись теж самостійна, історична і т. д...

Наслідки тих міркувань: **дефетизм,** а причини: **ігноранція навіть у власних справах.**

Бо коли річ іде про японців, то вони напевно якщо не більше, то в ніякому разі не менше знають про нас, ніж ми про них. Вони перш усього знають, що **ми їх сусіди,** а ми на свому галицькому загумінку дивимось на них, як на далеку, чужу, екзотичну, чи навіть малоцікаву нам націю.

Для японців українські справи куди **важніші** і ближчі, ніж справи польські, і то просто тому, що **українська проблема входить в орбіту політичного зацікавлення японців,** як чинник незвичайно важливий при їхній експанзії **на** азійський континент.

Цей чинник у двох пунктах важливий:

по-перше — як національна перевага **на** Зеленому Клині;

по-друге — як складова частина радянсько-евразійського комплексу (на Україні, на Зел. Клині і в діяспорі).

III.

Японці будують самостійну державу манджурів, потрібну їм з популяційних і господарських мотивів. Будують — скажім ясно — **нову** кольонію, маскуючи свої інтенції правом на суверенність племени, яке скривдили китайські кольоністи.

Плянований ними новотвір межує від сходу і півночі майже з компактною масою українських переселенців. Значіння цієї маси оцінили японці як слід ще тоді, коли в р. 1918 їхні війська, що загнались аж у Забайкалля, мусіли здавати постепенно свої позиції, повертаючи ближче Приморщини і коли у слідуючих роках 1919/20 **виявили активно своє „українофільство“.**

Правда, тоді ставка на український елемент не повелась. Виразні окупаційні тенденції японців і теоретичний лібералізм більшовиків у національному питанні, невідомий ще тоді східному Сибірові з автопсії, спричинили те, що навіть свідомі самостійники-українці, ярі русофоби, в більшости були холодні на залицяння японців. Невеличка група, яка пішла до них на службу, коштувала ...немало ен.

Та більше ніж десять літ більшовицької влади на Далекому Сході дали можливість познайомитися із тактикою більшовиків супроти українців і **не виключене,** що повне зруйнування більшовиками українського культурного життя на Зеленому Клині, про що ми вже писали в „Ділі“*), змінило основно настрої тамошніх українців.

У звязку з наступом японців на Манджурію появились у пресі вісти, що вони рахуються з можливістю окупації Уссурійського краю і заснування Далекосхідної Української Республики зі столицею в Микольську Уссурійському (не Ніколаєвську, як подав один із наших щоденників). Згадувалось навіть імя якогось українця Моравського, якому японці мали поручити важну місію в цьому напрямі.

Наскільки японці саме український елемент респектують на Зеленому Клині — на це вказує хочби те, що відомий російський авантюрист, отаман Семйонов, що у вересні 1920 р. випустив у своїй ставці у Чіті грамоту до українського населення (хоч і тим не врятувався і мусів утікати!), тепер впевняє японців про своє „українське походження.

„Українофільство“ японців поважно затрі-

*) „Діло“ ч. 236 „Зелений Клин і українізація“, 1931 р.

вжило з одної сторони большовиків, а з другої російську білу еміґрацію. Большовики нібито заходяться тепер біля „нац. питання" там на сході й кинули вже навіть якісь охлапи, а московські еміґранти готовляться до інтервенції з Далекого Сходу і в тому напрямі впливають на японців за посередництвом чехо-словацької дипльоматії. На сцену вийшли вже навіть Мілюков і Керенський, які доложать усіх зусиль, щоби вибити в японців думку про український сепаратизм на Далекому Сході.

IV.

Другий момент, важливий для японців у їхньому відношенні до української проблеми, — це поважна участь цієї останньої в Радянському Союзі, який через море межує з ядром Японії та безпосередньо з її кольоніями на азійському континенті. Якщо Союзові вдасться задержати державну цілість без огляду на його соціяльний і політичний зміст, тобто якщо українці не добудуть права суверенности на своїх землях, залишаючись у Союзі, **то вони мусітимуть грати поважну ролю в політиці цього Союзу.**

Це всякий добре розуміє, хоч наразі з України йдуть лихі вісти, хоч покищо радвлада пильно насаджує „малоросейство", розколює народню душу на „дві душі", зберігає — як влучно назвав це Е. Маланюк — „гоголівський комплекс" у психіці мас, потрібний цій радвладі для великоросійського жесту. Це їй наразі навіть удається, і вдається ось з яких мотивів:

Одиноким суспільним чинником, з яким рахуються поруч з армією, є міський пролетар. Селянство, це ядро української нації, майже безголосне. Місто надає тон усьому. Місто московське і наслідки всім нам відомі. Зрівняйте форму і зміст харківського „Комуніста" до форми і змісту московських „Ізвєстій" чи „Правди", згадайте щоденну посилку літаками матриць цих газет із Москви на Україну, аби залляти її міста московським друкованим словом та нівелювати значіння української преси, згадайте ще тисячі інших справ включно з відомими протестами України проти пакту неаґресії з Польщею, за які московський „держиморда" накивав харківським співпартійцям за „сепаратизм" — тоді ясно вам стане, що **в Рад. Союзі йде не лише реклямоване соціяльне змагання, але й національне змагання,** може ще більше завзяте. В ньому, очевидно, перевага за москалями.

Та не слід при тому забувати на одно: на Радянщині відбувається тепер поважний процес. **В колективах виростають лави селянського пролетаріяту і колективи стають новою формою організації селянства, кольосальним професійним союзом.** Незорганізоване досі і безправне селянство росте в силу в суцільности колективів, і швидко зажадає своїх прав. У цьому корисна суть колективізації для селянства, а на Україні одночасно і для українства. Коли зменшиться роля міст і зрівняються з ними села — а це мабуть не довго дасть на себе чекати — тоді роля українського елементу зросте непомірно.

V.

Японці, ці найінтелігентніші нащадки монголів в Азії, нераз доказували свою політичну зрілість та далекозорість. Ці прикмети спонукують їх теж із респектом ставитись до української справи, як справи 40-міліонової молодої, здорової нації **з найбільшим природним приростом на світі.**

Те, що саме життя познайомило японців із нами, а не якась пропаґанда — **бо її — на жаль — досі з нашої сторони взагалі не було** — це теж **доказ нашої сили.** Про це слід памятати нашим пігмеям, які, скорчені вдвоє, все думають про це, які ми бідні.

І хибно робив би той, хто вину за нашу „програну" на Раді Ліґи Націй приписував би референтові д-рові Сато, чи недоцінюванню українського елементу японцями.

Ні! **Д-р Сато інакше реферувати справи „пацифікації" не міг.** Не мав він до того раз: моральної леґітимації, бо саме в тому часі японська армія сіяла кулі по вулицях Шанґаю, „пацифікуючи" китайців, і друге: не дозволяло йому на це **raison d'etat** Японії, вимагаючи, щоби в дану хвилину, коли вона зіґнорувала пакт Келльоґа і спричинила воєнну нелеґальщину на Дал. Сході, **не настроювати проти себе** тих, що ...мають голос. У примусовій ситуації навіть наші земляки проголошували **„desinteressement"** у справах зах.-українських земель.

Мабуть не розминемось із правдою, коли скажемо, що „тези" і **„ceterum censeo"** реферату д-ра Сато були акцептовані вищими офіційними чинниками в Токіо. Цим признано саме значіння української проблеми.

В. Север.

З голосів польської преси.

З нагоди женевського рішення.

„НЕМА ПРИЧИНИ ДО ТРІЮМФУ".

Краківський хадецький „Глос Народу" з 2. лютого ц. р. (ч. 32) приносить під повищим заголовком знаменну статтю, в якій займається оцінкою женевського рапорту д-ра Сато. У статті читаємо:

„Сміливість санаційної преси, що зве рішення Ради Союзу Народів у справі „пацифікації" Сх. Галичини „великою перемогою Польщі" є подивугідна. Природно, що для тих, які рахувалися з можливістю висилки окремої слідчої комісії до Сх. Галичини або із чимсь ще гіршим, рапорт п. Сато є перемогою Польщі. Одначе й всі, яким залежить на тому, щоби нашої політики супроти націон. меншостей не критикували, щоби не говорили зле про Польщу, ті всі мусять врахувати дату 30. січня до немилих дат.

„У Польщі говорили перед роком у звязку зі скаргами німецької меншости на насилля санаційних боївок. В осени 1930 р. мін. Залеський приобіцяв покарання винних і відшкодування жертвам. Тепер мін. Залеський не потребував обіцяти покарання винних, бо це вже виконане. Як повідомляє санаційна „Іскра" п. Сато сказав, що випадки, то зн. замахи саботажистів — „не оправдали би з боку влади поступовання, на яке вказують інформації Ради. Одначе я щасливий, коли можу поінформувати Раду, що сам польський уряд свідомий своєї відповідальности і дбаючи про охорону своїх дійсних інтересів, не занедбаз застосувати деякі санкції, які послужать без сумніву до того, щоби оминути повторювання випадків, якими тепер займається Рада. Отже уряд покарав одного офіцира і багато рядових жовнірів, а саме військові суди засудили їх на кари тюрми від 4 до 18 місяців, 11 офіцирів і деяке число поліцаїв засуджено на всякі дисциплінарні кари, а крім того усунено 8 офіцирів і 8 поліцаїв. Але з другої сторони не можу не висловити жалю, що польський уряд не вважав за можливе дати відшкодовання невинному населенню, яке могло бути покривджене надужиттями".

„Отже — пише „Глос Правди" від себе — п. Сато не похваляє способу „пацифікації" і думає, що невинно пошкодованим належиться відшкодовання. З інших джерел відомо, що були одиниці, яким виплачено відшкодовання. Недавно донесла українська преса, що американський громадянин Федоришин отримав 4.000 долярів відшкодовання.

„Чи не можна було оминути цього всього? Чи це не прикре, що в армії та в поліції найшлася низка одиниць, негідних носити мундур?

„Але з української точки погляду поладнання скарг є великою перемогою Польщі, бо не заряджено додаткового справоздання ані слідства, а акцію УВО виразно осуджено. **Зате з нашої точки погляду сумним, повторяємо, є факт, що ми все находимося в Женеві у ролі обвинувачених".**

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 5. ЛЮТОГО 1932.

ДУДЛЕЄ ГОВС. 2)

Бандитська історія.

Гентер усміхнувся. — Таї-Фонґ? Може бути, що це розумна людина. Я його не знаю. Але ця бунтарська його армія, що її частини стають самостійними ватагами і кожна оперує на власну руку! Цього власне я боюся.

Зараз на другий день раненько справдилося його передбачення. До них стали зараз долітати далекосяглі стрільна і на овиді показалося двацять до трицять рухливих точок, що наближалися через камінисту рівнину.

Гентерові думки перервав захриплий крик його товаришки. Вона не всилі була дальше йти.

— Я капітулюю, — ледви відозвалася, держачись за боки — Так і дайтеж нашим ногам знати, молодий чоловіче! Ваша лицарськість тут ні при чому, а ці бандити не вдіють мені нічого злого.

І сіла на щербате румовище важко дихаючи. Заиве згадувати, що Гентер був би дав половину життя за якусь пальцу збрую, замість чекати тут безпомічно на прихід бандитів.

— Тікайте, кажу вам! — повторила.

— Ні, — була відповідь Гентера.

— З вас щира людина та страшно нерозумна. Замість тікати...

Зпоза горбка вирнуло кілька постатей, малих, оброслих, які стали формувати лінію, відтак перстень і окружили нищ утікачів. Один з них виступив наперед з револьвером у руці і наближався до них.

Мав кривокутні, навіть як на китайця, надто скісні очі, які жевріючи чорними вуглинками, зраджували чортівські думки. Довгі, тугі, але рідненькі волоски вусів стирчали зпонад рота і надавали йому вигляд ласого кота. Убраний у жовнярський кабат з фуражкою на голові, мав на собі шовкові темносині штанцята.

— Я звуся Фуен-Лінґ — вимовив він доволі правильною англійщиною.

Гентер дуже здивувався. Факт, що той чоловяга вміє говорити по англійськи, був для нього нежданим обявленням.

Якби відчитуючи з очей Гентера його здивування промовив ватажок бандитів:

— Я служив колись за кельнера в одному ресторані у Ліверпулі.

— Коли так, — вмішалася Мері Брайс, то я не сумніваюся, пане Фуен-Лінґ, що ви культурна людина і лишите нас у супокою.

Губи бандита подалися взад, що означало усміх.

— Я дуже не люблю англійців. Не люблю і американців.

— Місто Чав-Єн недалеко — сказав Гентер значучо, і коли ви посмієте одного з нас тільки доторкнутись...

Рука бандита піднеслася, а в очах його заблисла солодка втіха. Привабний вигляд кота, що грається мишею, виступив з його постаті ще виразніше.

— Чоловік, дорогий пане, — сказав бандит, — коли він мертвий, нічого не вартує. тож я сам посилаю післання до Чав-Єну. За вас, мій пане, нехай дадуть вісім тисяч долярів, а за отсю даму пять тисяч. Даруйте, що даму ціную нижче чоловіка.

І хихикнувши злорадно, поглянув солодко на Гентера, малого, дрібного, з сірими очима молодця і на Мері.

Гентер аж горів від охоти вліпити тому бандитові поличника в його жовту пику, але здержався і лише сказав: „Цього ви не дочекаєте!"

Побачимо — була відповідь бандита. — Даю речинець на три дні на виплату цих грошей.

— Не робіть дурниць, пане Фуен-Лінґ, — сказала відважна пані Мері Брайс.

— Звідкіляж вони тепер наберуть стільки гроша? І коли думаєте, що моє грішне тіло вартує таку суму...

— Три дні, не більше! — була сердита відповідь. — І коли до того часу не буде викупу — він підвівся на пальцях і костистими руками зробив якийсь малпячий рух.

Настала тиша. Мозок Гентера став швидко думати, чи відстрашувати дальше того ватажка загрозою кари, чи прикидатись згідливим і мати надію, що Соґой скоріше добігне до Чав-Єну і прискорить якусь поміч. Одно стало йому ясне, що викупу в сумі тринацять тисячів не можливо осягнути.

На овиді показалася хмара пороху і стала наближатися якась кострубата юрба, на виді якої ватажок замахав рукою і сказав чванькуватим тоном:

— Сußе моя артилерія! Не дуже вона модерна, зате доволі корисна. Мої хлопці на неї ще не нарікають.

(Продовження буде)

Зпоза куліс Женеви.

Ревеляції краківського „Курерка" про становище в українській справі мін. Кольбана.

„Ілюстровани Курер Цодз." з 4. лютого помістив таку телеграму з Женеви:

„Компромітуюча розмова члена „Комітету трьох" із німецьким агентом".

„Як далеко посунулася політична деморалізація серед деяких політиків у колах Союзу Народів, може свідчити розмова, що мала місце 1. лютого в будинку Союзу Народів між німецьким агентом (!) меншостевих союзів, якимсь (?) **Аменде** і міністром **Кольбаном,** делегатом Норвегії на Раду Союзу Народів. Той п. Кольбан був теж **членом комітету трьох,** котрий провірював українські жалоби і вніс їх пізніше на Раду Союзу Народів.

П. Аменде, підійшовши до мін. Кольбана, жалувався перед ним на нібито **„зле враження",** яке мав викликати у прилюдній опінії **рапорт Ради Союзу Народів в українській справі.** На це мін. Кольбан став потішати Аменде такими словами:

„Норвеський уряд зробив усе, що було в його силі, і вніс як член Комітету Трьох жалобу на Раду Союзу Народів. На Раді Союзу я робив усе, аби представити українську справу якнайкорисніше, але ніхто нас не піддтримав. Прошу потішитися тим, що в секретаріяті Союзу є інші справи, щодо котрих петенти можуть уповні рахувати на мою піддтримку".

Навівши цю розмову, „І. К. Ц." каже, що вона компромітує „доцентне" мін. Кольбана як члена Ради Союзу Народів і члена Комітету Трьох, якого функції є під деякими оглядами подібні до функцій суду. А тому мін. Кольбан повинен негайно уступити зі свого становища в Комітеті Трьох — бо так хоче „Курерок"...

—o—

Московська оборона.

Як виглядає правосл. митрополича протиунійна полеміка?

Анатема, яку кинув на мене московський епископат за мій перехід під юрисдикцію Апостольського Престола, як відомо, не осягла цілі: за виїмком одиниць — найбільш фанатичних членів РНО, — православне громадянство осудило цей спосіб оборони московського православія з осудом. Варшавська митрополія добре це зрозуміла, а тому почала мерщій мобілізувати підлеглу собі пресу, в якій старається компромітувати мою особу, щирість та ідейну вартість мого кроку. З усіх виступів цієї преси можна легко переконатися, що вони скермовані виключно „ад персонам" не „ад рем". Це одна з метод софістики, рекомендована фільософом Шопенгауером у тих випадках, коли „треба" справу боронити, а доказів нема. Отож уже цей спосіб яскраво висловлює внутрішню слабість московського православія, яке не всилі боротися з унійною акцією на ґрунті ідейному, а мусить використовувати „базарні методи", як-то: обливання противника помиями, зневажання його особи, безмежна брехня й клевета.

Цей спосіб боротьби для московського православія зовсім не новий. Його практикували ще в Росії ріжні синодальні місіонери, як напр. Крючков, Скворцов, Айвазов, прот. Восторгов; але в Польщі його доведено до найвищого ступеня досконалости. Про христіянську вартість цього способу нема чого питати: його категорично осуджує ап. Павло, коли називає зломовність і клевету гниллю і продуктом поганства, гідним смертної кари (Римл. І, 28—32) і коли наказує оминати всякої спільноти з людьми зломовними (І Коринт. V, 11).

З багатьох статтей, які у звязку з моїм виступом видрукували оборонці московського православія, згадаю лише слідуючі: в „Русском Голосі" з 8. XI. 1931, в „Слове" №№ 25 і 29, в „Воскресном Чтенiи" №№ 47 і 50. Якщо вірити впертим і авторитетним поголоскам, остання стаття п. н. „Не надо преувелічивать", вийшла зпід пера архієп. Олексія Громадського, „правителя діл" Свящ. Синоду; авторами-ж інших статтей є духовні й світські особи з митрополичого управління й волинської Духовної Консисторії. До цього треба ще додати, що „Воскресное Чтеніе" і „Слово" є офіціозами варшавської митрополії, а всі статті, в них друковані, проходять попередно цензуру самого митрополита Дениса, через що їх значіння збільшується. Отож під моєю адресою висловлюється не хтобудь з православних місіонерів, лише — так мовити — „сметанка Московського Священоначалія" у Польщі... Факт — безперечно знаменний: хто бореться і якими способами бореться проти унійної ідеї в Польщі.

Заслуговують на спеціяльну увагу вже сам тон полемічних статтей, питома барвистість та соковитість виразів. Тільки безмежною злістю, жадобою пімсти, панічним страхом перед унійною акцією та легковаженням моральних приписів можна пояснити такі „гомілетичні" вислови під адресою людини, яка має інший погляд на справу, якими наповнені всі статті московських оборонців православія. Ось як висловлюється митрополія у своїх офіціозах під моєю адресою: „лгун от юності, матеріяліст от дня рожденія, безсовестний клятвопреступнік; неумен і безсовестен; нахальний и безстидний атступнік, кощуннік, враг, ізменнік, предатель, отщепенец, ренегат, перельот" і т. д. („Воскр. Чтеніе" № 50; „Слово" № 29).

У цих і подібних до них висловах передовсім видно глибоку ненависть до особи іншого погляду; вони палають жадобою сплюгавити цю особу в очах громадянства і викликати до неї погорду. До ненависти оборонці православія закликують, як до обовязку, проповіданого Христом. „Табінскій — повчає митрополія в статті „Не нада преувелічівать" — „уже не брат і єдіноверец, а враг і ізменнік, котораго надо (sic!) опасаться і ізбегать (буді тебе, якоже язичнік і митар), а не следовать за нім" („Воскр. Чтеніе" № 50, стор. 725).

Так пише варшавська митрополія для духовенства й народу. Чи не огортає жах і стид на думку, який погляд на мораль православія можуть виробляти собі всі ті, що читають подібні поучення? Отож святим обовязком є перестерегти з усією рішучістю православне українське громадянство, що в наведених словах митрополії нема справжнього православія: є лише та його специфічна форма, яка відома під іменем „істінно-русскаво" чи московського православія.

Правдиве православія — не таке. Воно не тільки не проповідує ненависти й ворожнечі, а навпаки закликає всіх до любови і спокою. Христос сказав: „хай буде для тебе, як поганин і митар" (Мат. XVIII, 17); але це Він сказав у відношенні до людини, яка згрішила й не послухала порад до трьох разів, потім — і це найголовніша річ — в Його словах нема навіть натяку на ворожнечу. Само св. Письмо пояснює, як треба ці слова розуміти: „Хто не послухає слова нашого — каже ап. Павло (II. Тесалон. III, 14—15), — того майте на увазі і не будьте його спільниками, **але не вважайте його за ворога;** лише навчайте, як брата". Варшавська митрополія в своїх виступах проти симпатиків унійної акції, очевидно, розуміє наказ Христовий у значінні протилежнім...

Дуже характеристична ще одна риса. Протиунійні статті світських авторів своїм тоном та своїм змістом більш огляднi та стримані, — ніж авторів духовних, хоч теж бракує їм публіцистичної пристойности та громадської культурности. Це теж ознака московського православія: світські люди ближче стоять до христіянської моралі, ніж достойники духовні, на яких очевидно глибше впливає виховання й традиція. А в тім — на ділі повинно би бути навпаки: духовні повинні стояти на вищому щеблі моральної досконалости та бути зразком для світських. У кожнім разі пристойність і поміркованість у слові є обовязком передовсім їхнім. Бо застереження: „від слів твоїх виправдають тебе, і від слів твоїх осудять тебе" (Мат. XII, 37) — передовсім звернене до керовників духовних (Мат. XII, 24).

Православне українське громадянство повинно призадуматись над цією справою та усвідомити собі шляхи оздоровлення свого церковного життя. Воно повинно передовсім зрозуміти, що всякого роду непорядки в церковно-парохіяльнім та епархіяльно-консисторськім житті щезнуть не інакше, як під умовою оздоровлення церковних верхів; але зовсім не переговорами з ними, обмеженням їх діяльности або контролею над ними та триманням їх в „їжакових рукавицях". Єдиний шлях (канонічний і доцільний) до такого оздоровлення — поєднання Православної Церкви з Апостольським Престолом, фактична й моральна допомога з його боку. Поза тим шляхом нема і не може бути іншого.

Прот. П. Табінський.

Слідство в справі вбивства Голувка припинене?

Самбір, 2. II. 1932.

Довідуємося, що слідство проти підозрілих у вбивстві Т. Голувка обв. Сенишина, Кобільника, Бутрина і Криська остаточно припинено. Натомість сл. суддя Длугевич у Самборі веде проти згаданих арештованих слідство за напад на почту в Трускавці.

—o—

В обороні рідної землі.

Промова сен. Юліяна Павликовського, виголошена на пленарному засіданні сенату в дні 28. січня 1932 при дебаті над новелею до закону з 11. серпня 1923 про обсяг діяння міністра земельних реформ і про організацію земельних управ та комісій.

ЗЕМЕЛЬНИМИ СПРАВАМИ УКРАЇНСЬКОЇ ТЕРИТОРІЇ МАЄ ОРУДУВАТИ АВТОНОМНИЙ ТЕРИТОРІЯЛЬНИЙ СОЙМ!

В імені Українського Клюбу маю честь заявити, що наш Клюб буде голосувати проти проєктованої новелізації закону про обсяг діяльности міністра земельних реформ і про організацію земельних управ та комісій.

Нашого становища супроти новелізації закону не слід розуміти так, що ми вважаємо закон з 11. серпня 1923 р. недоторканим „табу". Навпаки: ані цього закону, ані земельного закону з 28. XII. 1925, не вважали ми і не вважаємо такими актами, що відповідають вимогам суспільної справедливости та життєвим потребам і конечностям українського народу, в першу чергу його хліборобської верстви.

В ділянці земельної реформи на українських землях в межах Польщі *не зміняємо нашого засадничого становища.*

Змінлива доля рішила, що право самовизначення українського народу, втілене у власній національній державі було серед три сил потоптане. Наша боротьба за волю, метою якої було здійснення природнього права народу на власну національну державу, остаточно не скінчилася для нас успішно. З нашої національної території, між іншим, прилучено до Польщі, на основі ризького трактату з року 1921 і рішення Ради Амбасадорів в Парижі з року 1923 понад одну її шестину. У порівнанні до цілої території Польщі у теперішніх її межах, українські землі творять около 35 прц. цієї території... На наших землях скупчується понад 7 міліонів українців, з яких около 6 міліонів це хлібороби. Аж 5.000.000 душ, осілих на близько одному міліонові рільних господарств, не є по правді рільними господарями, бо має за мало землі. Пять міліонів українських зубожілих селян терпить на голод землі. *Не треба нехтувати того, що голод землі підшептує широким селянським масам.*

Спираючись на наші історичні і природні права до землі нашої національної території, під натиском невідрадного господарського положення нашого селянства, маємо право жадати і жадаємо, щоби земельні справи порядковані були нами, як природними дідичами землі нашої Батьківщини, серед сучасної дійсности бодай у власній автономічній законодатній установі на тій території, яку прилучено до Польщі. Отсе наше становище не може підпасти ніякій зміні, як не може підпасти ніяким змінам ані одно право природи. Зрозуміння цього нашого засадничого становища ми повинні би найти у рішаючих державних чинників, яким чейже відомо, що насилування прав природи не приносить тому, хто їх насилує, нічого більше, крім дошкуляючої школи.

УКРАЇНСЬКЕ СТАНОВИЩЕ В ПОЛЬЩІ ТА ПОЛЬСЬКЕ СТАНОВИЩЕ В КОЛИШ. РОСІЇ.

Наше засадниче становище в земельній справі повинна розуміти навіть сучасна більшість в обидвох Високих Палатах Варшавського Парляменту, серед якої м. ін. працює визначний знавець земельних справ п. сен. Стецкі. Це він, як член російської державної думи речник прав польського народу у боротьбі за рідну землю в імені Кола Польского, не інакше займав становище проти зазіхань царської влади на землю польської національної території. *Становище Польского Кола в російській думі є ідентичне із становищем нашого клюбу у варшавському парляменті.*

Борючись за право порядкувати справами землі у власній автономічній законодатній установі, *не заперечуємо прав до землі громадянам інших національностей, осілих на тій самій території. Запевнювали ми і запевнюємо ті права*

тільки наплиновому елементові, перещіплюваному штучно зпоза меж нашої національної території на нашу рідну землю. Поборюємо тільки цивільну і військову кольонізацію нашої Батьківщини з причин політичних і господарських.

Самі визначні польські економісти як Ф. Буяк, З. Людкевич, Т. Бжескі і інші, зрештою, згідно з дійсним станом, стверджують у своїх творах, що аграрні відносини на українській національній території, в першу чергу в Галичині, є надзвичайно зогнені внаслідок аграрного перенаселення і голоду землі. Тому кольонізація цих земель з господарського погляду є абсурдом. Абсурдом є вона теж і з погляду політичного.

Переходячи до новелі закону з 11. серпня 1923 року про обсяг діяльности міністра земельних реформ і про організацію земельних управ (урядів) і комісій, слідкуючи за напрямками польського законодавства з останньої доби, вважаємо, що ця новеля є дальшим звеном у ланцюху заходів, які майже всі господарські і суспільні справи пересувають під компетенцію чиннякiв, залежних від міністерства внутрішніх справ, отже чинників, які з природи річи є покликані реалізувати напрямні внутрішньої політики уряду. *На осн. законопроекту про „поліційне самоврядування", приходить новеля про „поліційну земельну реформу".*

ПІДПОРЯДКУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВ ОРГАНАМ ДЕРЖ. АДМІНІСТРАЦІЇ.

На питання, чи вязання господарських справ з політикою виходить на здоровля господарському розвоєві краю, відповідати хіба не потребую. Само життя що днини приносить нам яскраві докази, що підпорядковування господарських і суспільних справ політичному наставленню сучасного уряду приносить тільки моральні і матеріяльні шкоди громадянству, а дальше і шкоди державному скарбові. Чиж про це не свідчить той мінорний настрій, який панує в міністерстві скарбу, мінорний тон, в який вдаряє п. міністр, ба навіть і проурядова партія у бюджетовій дебаті, яка тепер ведеться.

Нині йдуть змагання, щоби зіпхнути самоуправу до рівня прибудівки органів загальної державної адміністрації. Тепер знову ж поведено заходи, щоби органам загальної державної адміністрації підпорядкувати переважну суспільно-господарську справу, яка рішає про життя і буття найширших верств хліборобського світу.

Мимохіть виринає думка, чи при такім наставленню рішаючих чинників потрібні взагалі фахові міністерства. Може краще хай заступить їх єдине розбудоване міністерство внутрішніх справ! Тоді справа булаб упрощена. Пова міністерством скарбу, міністерством закордонних справ і може дещо міністерством справедливости, керму душ громадян і піклування їхніми господарськими і культурними справами взяло би офіціяльно у свої всевладні руки розбудоване міністерство внутрішніх справ, яке на випадок потреби у своїх „акціях" отримає напевно (доказ: „пацифікація" Галичини) належну піддержку від міністерства військових справ.

При такім поладнанню справи можна би взяти рекорд в лучбі ресортів, рекорд єдиний і незнаний у світі. Тоді бодай та лучба була би отверта і повна цивільної відваги, а не так, як досі діється, замаскована і прикривана соромливими серпанками, без відваги ясно ставити справу.

(Докінчення буде.)

Ситуація біля Харбіна напружена.

МОСКВА, 3. II. ПАТ. Агенція Тасс повідомляє з Пейпіну (Пекіну), що ситуація в Харбіні дальше напружена. Японські війська не зважаючи на опір ктайських військ посуваються до Харбіну. Команда японських військ звернулася до радянської управи східно-китайської залізниці, щоби позволила транспортувати війська із Ціцікару. Управа відповіла, що рішення в цій справі залежить від китайського уряду й без його згоди не можна позволити на транспортування військ.

Відповідь Японії.

Акція Америки й Англії супроти японського уряду в справі випадків у Шангаю викликала в Токіо велике обурення. Японський уряд рішив витревати при дотеперішній політиці, а одночасно відповісти В. Британії згоду на її пацифікаційні предложення під умовою, що й Китай відступить від своїх зачіпних ділань, відкличе свої війська на безпечну віддаль та згодиться на невтральну полосу. Попри все те Японія відкидає можливість, щоби якась третя держава брала участь в її переговорах з Китаєм.

„Від імпресіонізму до комунізму".

Вияснення Асоціяції Незалежних Українських Мистців.

В ч. 23. „Діла" вміщена стаття п. В. Дядинюка „Від імпресіонізму до комунізму" (?), в якій автор виключно з особистих мотивів тенденційно і невірно освітлив діяльність Асоціяції Незалежних Українських Мистців і з підозрілою метою повязав корисну працю АНУМ з новою організацією ЗУМО (західньо-українське мистецьке обєднання).

Генеза повстання АНУМ є багато складніша і глибша та займає в історії галицького мистецького життя спеціяльну сторінку, а не так, як її представив автор.

По війні у Львові повстав не „Союз Діячів Українського Пластичного Мистецтва", а „Гурток Діячів Українського Мистецтва". ГДУМ улаштував не 2 виставки, а 4 і ті виставки відіграли переломову ролю в історії галицького мистецького руху. При організації III. виставки ГДУМ повстала в ньому корисна і потрібна ідеольогічна розбіжність між його членами, наслідком чого повстала окрема група „Треті Півні", що на тодішні часи була зближена до европейського модернізму. Ця група з часом переорганізувалася в „Союз Діячів Українського Мистецтва" і оформлюючись остаточно в товариство, прийняла назву „Асоціяція Незалежних Українських Мистців". Незалежних тому, щоби гуртувати мистців ріжних сучасних **мистецьких** напрямків*).

До цього часу діяльність самого АНУМ, не рахуючи попередніх 8 років діяльности ГДУМ, де члени теперішнього АНУМ були і членами-основниками ГДУМ (в 90 відс.), виявилася в загальному так: в 1929-30 р. улаштовано виставку В. Крижанівського, влаштовано відділ українського екслібрісу на всеславянській Виставці (перша українська виставка екслібрісу взагалі), такий-же відділ на міжнародній виставці в Америці, галицький відділ на Всеукраїнській Виставці Книжкової Графіки — всі з небувалим успіхом. Крім того АНУМ навязала широкий звязок з чужинними мистецькими організаціями майже цілого світу, а між іншим результатом цього була й остання, перша інформативна виставка. АНУМ постійно інформує з успіхом чужинні мистецькі організації про український мистецький рух, поміщуючи в чужих мистецьких журналах публікації з окремих ділянок нашого мистецтва, а заразом кінчить друком серію спеціяльних видань для тоїж цїли; АНУМ запрошене теж на міжнародні виставки в 1932 році. **Фахової мистецької організації, якою є АНУМ, не може замінити ніяка інша організація.**

Щодо останньої виставки АНУМ, то заявляємо: організація виставки з участю чужинних мистців відбувалася повних 2 роки, а не наспіх, як писав автор, бо самі тільки формальности, звязані з перевезенням експонатів забрали 8 місяців часу (картин не вільно вивозити з кожної держави). І щойно мистцеві Гординському (який з парижськими товаришами перевів усю тяжку і жмудну працю) вдалося остаточно перевезти їх, коли вертав з Парижа **весною**, а виставку вдалося відкрити в **осени** з тої простої причини, що АНУМ не розпоряджала потрібними коштами, і навіть самі члени АНУМ доробили власноручно рами до всіх чужинних експонатів. Та мало цього. Другу половину праці взяв на себе Український Національний Музей без якого виставка була би зовсім неможлива. На цьому місці просимо Вп. читачів порівнати дати і факти п. Дядинюка, аби переконатися, що його статті наслідком такого легкого трактування справи вносять заколот і специфічну атмосферу в скромне українське мистецьке життя. Подавати нашому громадянству останню виставку АНУМ як випадкове явище, а ще й у якихось конкуренційних (!) цілях та під паравано якихось політичних потягнень*) — це не тільки зневага наших мистців і їх **відповідальної** роботи та введення в блуд громадянства, а злослива демагогія, яку слід кваліфікувати як великий нетакт людини, що не перебираючи в засобах та без найменших даних, спекулює на популярність. Мистецтво — це далека від політики і найніжніша ділянка національно-творчої праці. Така поведінка не практикується ніде в світі в мистецькому життї, мистцям чужа така етика. Є це типова наша малокультурна отаманщина. Тому ми мистці, не бажаємо входити в полеміку з людьми, які користуються такими засобами боротьби, а як і забрали голос на отсі „закиди" п. Дядинюка, то лише тому, щоби поінформувати українське громадянство в чому річ.

м. Львів, 1. II. 1932.

ЧЛЕНИ УПРАВИ АНУМ:

І. Іванець, П. Ковжун, Я. Музика, М. Осінчук

*) П. Д-к неправильно подає інформації про затвердження статутів Т-ва Прихильників і АНУМ. Всі попередні мистецькі організації не вносили статутів, як **ідеольогічні** організації. АНУМ внесло статути тоді, як почало мистецько-промислову і видавничу діяльність!

*) АНУМ нічого спільного не має з ЗУМО, бо там немає мистців окрім одного С. Гординського, який ще 10. XI. 1931 р. виступив з АНУМ. ЗУМО представляє у нас партійно-політичне мистецтво, незалежно від того чи воно **ліве чи праве** в мистецькому розумінню. АНУМ заступає у нас сучасне мистецтво і його досягнення поборюючи старі пережиті форми мистецтва, як шкідливі для відсталої української культури взагалі.

Війна в Китаю.

ПЕРЕД НАСТУПОМ НА НАНКІН.

НАНКІН, 3. II. ПАТ. Японські матрози й морські стрільці висіли й обсадили узгіря, що піднимається над Гсін-Куан, та беріг ріки.

Китайське населення покидає в паніці Нанкін. Велика дорога між Нанкіном і Ган-Чов переміниласе в людську ріку. Більшість китайських відділів відступила досить далеко від берегу, ухиляючись від стрічі з японцями. Вечором кілька стрілен упало на пристань. Всі банки зачинені, бо було кілька випадків грабунку. Шеф поліції конферував вчора з командантом японських морських сил, зазначуючи конечність задержання миру. Із Ву-гу всі японці, не виключуючи консулярних функціонарів, відїхали до Японії.

ЯПОНСЬКА ЕСКАДРА НА КИТАЙСЬКИХ ВОДАХ.

ТОКІО, 3. II. ПАТ. Кабльограм, висланий до японського уряду японським товариством у Шангаю домагається негайної висилки військових відділів, чого зажадав теж японський посол і генеральний консуль. Міністерство маринарки оголосило комунікат про створення великої ескадри під командою адмірала Намури. В склад цієї ескадри будуть входити всі морські одиниці на китайських водах.

РОЗЕМ СКІНЧИВСЯ.

ШАНГАЙ, 3. II. ПАТ. Розем слід уважати скінченим, бо вчора попол. розпочалися нові бої. Короткий розем дав представникам інтересованих держав змогу видати деякі розпорядки. Думають, що японці будуть старатися, щоби сумні випадки, які сталися на території чужоземних концесій, не повторилися на будуче.

БОМБАРДУВАННЯ ЧА-ПЕІ.

ШАНГАЙ, 3. II. ПАТ. Чотири японські полеві гармати розпочали бомбардувати Ча-пеі. 2.000 японських морських стрільців зібралося оподалік перед атакою. Щоби виперти японців із Шангаю, 15.000 китайських вояків, сконцентрованих в середині і на захід від міста Ча-пеі.

БОМБАРДУВАННЯ ШАНГАЮ І НАНКІНУ.

МОСКВА, 3. II. ПАТ. Московська радіостація подає: На основі останніх повідомлень японці почали 2 ц. м. знову бомбардувати Шангай і Нанкін летунською артилерією.

ПІСЛЯ БОЮ.

ШАНГАЙ, 3. II. ПАТ. В дні 3 ц. м. вранці на фронті Ча-пеі був спокій, гомоніли тільки поодинокі стріли; зате в південно-західній частині Ча-пеі вибух пожар. Повідомляють, що в часі вчорашніх боїв по японському боці був один убитий і двох ранених, зате по китайському боці згинуло кільканацять осіб.

СТАН ОБЛОГИ В НАНКІНІ.

НАНКІН, 3. II. ПАТ. Оголошено тут стан облоги. Міністерство закордонних справ повідомляє, що Китай вже відповів на англійську і американську ноту, приймаючи всі пропозиції, що мають на меті завести мир в Шангаю.

ЯПОНІЯ МАЄ ДОСИТЬ.

ВАШИНГТОН, 3. II. ПАТ. Японський амбасадор повідомив державного підсекретаря Кастля, що Японія не задумує тепер висилати до Шангаю збройних сил, а на будуче займеться висилкою помічних відділів.

НОВИЙ ЯПОНСЬКИЙ ГРАБУНОК.

ШАНГАЙ, 3. II. ПАТ. Генеральний японський консуль повідомив урядово консулів Великої Британії й Зєдинених Держав, що Японія займе негайно порт Вусун.

Прибув сюди американський крузлер „Гудсон".

ОСТАННІ ВІСТИ

МІН. ПЕРАЦЬКИЙ ПРО НАЦ. МЕНШИНИ.

ВАРШАВА, 3. II. ПАТ. Сенатська скарбова бюджетова комісія радила над приготовними працями над бюдж. преліміарем м-ства внутрішних справ. У дискусії говорив міністр вн. справ Перацький. Коли йде річ про відношення між горожанами, то уряд є тої думки, що в демократичній державі вільно кожному горожанинові свобідно думати і працювати під умовиною, що ця праця не шкодить іншим горожанам і що свої думки боронитиме розумом, а не буде користуватися насиллям і підступом. Всяку діяльність суперечну з повищим, адміністрація обовязана і буде поборювати засобами, які має до розпорядження. Таке становище уряду до всіх горожан без ріжниці національности. До нац. меншин уряд не має принціпіяльно причини займати інше становище, як займає до загалу горожан. Етнічна окремішність не може ні зменшувати гор. права, ні стати основою для яких-небудь привілеїв. Тому уряд уважає доцільним і конечним заспокоювати в межах слушности та можливости етнічні й культурні потреби меншин, а з другого боку рішучо поборює всякі вияви нельояльности супроти держави та спроби шкодження безпеці і правопорядкові. Ідентифікування насилля та підступу мусить стрінутися з рішучою акцією уряду.

ІЗ ОСВІТНЬОЇ КОМІСІЇ.

ВАРШАВА, 3. II. ПАТ. Соймова освітня комісія на нинішньому засіданні вела дискусію над проектом закону про устрій шкільництва. В нарадах узяли участь міністр освіти Єнджеєвич і віцеміністр Перацький. Пос. Зомерштайн жалівся, що проект поминає меншинне шкільництво. Пос. Пйотровський пропонував порадитися в справі проекту в представників університету й академії наук. Пос. Корнецький заявився за вдержанням 8-кл. школи.

РАДЕК ЧЛЕНОМ РОЗЗБРОЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ЖЕНЕВА, 3. II. ПАТ. Швайцарська влада не хотіла позволити Радекові на побут у Швайцарії. Зачувати, що СРСР. іменував його більшовицьким делегатом роззбройної конференції, тому Р. дістав дозвіл на вїзд до Швайцарії.

З РОЗЗБРОЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ЖЕНЕВА, 3. II. ПАТ. Нині радили над організацією роззбройної конференції, головнож рег. комітету. Головував Гендерсон. Комітет постановив предложити утворення заг. комісії, в якій засідалиб шефи делегацій. Комісія ця матиме політ. характер. Справи комісій: технічної, сухопутньої, морської, повітряної та бюджетової віддали до конф. бюра. Віцепрезидентів буде 14 замість 10 як первісно плянували. Регуляміновий комітет покінчив праці.

ГІТЛЄРОВІ ПРЕДСТАВНИКИ НА РОЗЗБРОЙНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ.

БЕРЛІН, 3. II. ПАТ. На припоручення Гітлера виїзджає в пятницю на роззбройну конференцію в Женеві ген. Еп і полк. Газельмаєр у характері обсерваторів.

ЯПОНСЬКІ ДЕЛЕГАТИ В ГОЛОВИ РАДИ ЛІГИ НАРОДІВ.

ЖЕНЕВА, 3. II. ПАТ. Японські делегати Сато та Мацудайра були в сер Еріка Дрюмонда та заявили йому, що японський уряд і дальше є думки, що 15. точка пакту Ліги Націй не може мати приноровлення до цілости кит.-япон. конфлікту, а лише до ост. подій в Шангаї. Крім того в тій справі треба приноровлювати 11. уст. пакту, на який китайський уряд уже покликався.

ОБСТРІЛЮВАЛИ АНГЛІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

ШАНГАЙ, 3. II. ПАТ. Англійський корабель, який перевозив із Тієнціну англ. вояків, що вже докінчили свою службу, повідомив, що як переплигав поміж яп. кружляком і пристанню Ву-Сун біля гирла ріки Ван-Го, його обстрілювали. Шкоди кораблеві не заподіяли. Китайська гол. кватира повідомляє, що один яп. кружляк затонув у пристані Ву-Сун.

ЯПОНЦІ БІЛЯ ХАРБІНУ.

ТОКІО, 3. II. ПАТ. Відділи яп. військ підійшли нині вечором до Харбіну. Війдуть до нього щойно завтра на світанку.

ЖЕРТВИ ЗЕМЛЕТРУСУ.

На Кубі підчас останнього землетрусу згинуло 500 людей. 1000 було ранених.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Компетентний суддя.

Сів собі косоокий дипльомат Країни Сходячого Сонця за стіл, натягнув на плоский ніс окуляри і читає. Якісь там скарги якихсь там білих на других білих.

— Били... Гм... Цікаво як?!. Не в пяти. Незручно. В нас тільки в пяти. В пятах ні нирок ні ребер нема. Кожний вилизується.

— Збірна відповідальність!.. Ясно! Ми в Манджурії ще ліпше. По дітях гранатами, по жінках бомбами, а решту — газом. Потім хоч маком сій. Питають нас у Лізі Націй: пацифікація!? Ні! Війна? Борони Смоку!.. Оборона власних громадян — он що! Білі малпи не вірять (відки в них стільки розуму!), і вдають обурених, але ми маємо на них спосіб: більшовицького Ваньку-Встаньку. Покажемо і вже тихо.

Косоокий дипльомат усміхнувся широко, мало кутним зубом не вкусився в вухо і дав волю думкам.

— Одна дільниця Шангаю знищена. Мало. Китайці твердий народ. Десь по пивницях цілі родини ще остали. Ех, якби так не міжнародні концесії. Газом на місто, а доми осталиб. Приїдеться бідним нашим воякам багнетами працювати... Кожного китайця зосібна: дюг! дюг!

Дипльомат дюгнув оліщем у папір і опритомнів.

— Ах, та проклята петиція. Дрібничкові люди... Ну? Але нема ради. Треба хоч дещо прочитати.

Зліз з невигідного крісла на землю, підігнув ноги і встромив ніс у папери.

Скінчив і написав:

„Нема ніяких підстав".

В кімнаті забреніла муха. Десь, видно, пригріла її занадто піч і перервала зимовий сон.

Син Країни Сходячого Сонця наставив жовте вухо.

— Іх, мушка! Збудився біденька. А весна ще не скоро.

Муха сіла на петицію і чистила ніжки.

— Уй, яка гарнесенька!

Потім зловив її, обірвав крильця і зїв.

Галактіон Чіпка

Становище великодержав супроти китайських подій.

ДИПЛЬОМАТИЧНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ.

ЛЬОНДОН 3. II. ПАТ. На вчорашньому засіданні палати громад міністр закордон. справ Саймон подав до відома зміст дипльоматичних представлень, зроблених у японському уряді в справі Шангаю, та обговорив інші англійські розпорядки.

АМЕРИКАНСЬКІ КОРАБЛІ В РУХУ.

ВАШИНГТОН, 3. II. ПАТ. Американський контрторпедовець „Стювард" прибув до Сватов. Кілька інших контрторпедовців, що находяться тепер в Шангаю, будуть вислані до Нанкіну, що вказує на приготовання евакуації американських горожан.

ГОЛОС НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН, 3. II. ПАТ. Німецький уряд на основі інофрмацій про спільні заходи держав, щоби зліквідувати японсько-китайський конфлікт, вислав учора до урядів Японії й Китаю телеграфічне повідомлення, що прилучується до їхньої акції. Німеччина кладе головний натиск на конечність припинення дальших воєнних кроків обома державами, стягнення військ із Шангаю і переведення переговорів.

ФРАНЦУСЬКИЙ ГОЛОС.

ПАРИЖ, 3. II. ПАТ. Французька преса оголошує розмову французького ген. консуля в Шангаю з кореспп. Французька концесія менше заангажована в конфлікті між Японією і Китаєм, ніж концесія міжнародня. Число японців, що там перебувають, не переходить 358 осіб, коли на території міжнародньої концесії є їх коло 30 тисяч. Обставини, що сприяють французькій концесії, позволять їй вести звичайну політику строгої невтральности й давати охорону всім без вимку.

—o—

Англійсько-радянські переговори перервані.

ЛЬОНДОН, 3. II. ПАТ. Міністр Саймон заявив учора в палаті громад, що англійський уряд рішився припинити переговори в справі управильнення більших довгів з радянським урядом, бо дійшов до переконання, що дальше ведення цих переговорів булоб недоцільним з огляду на те, що радянський уряд лучить справу довгів зі справою осягнення позички і загварантування кредитів. Відповідну заяву мін. Саймон зложив радянському амбасадорові Сокольнікові, який відїхав до Москви, щоби порозумітися зі своїм урядом.

НОВИНКИ

— **Цікава книжка про Далекий Схід.** У звязку з останніми подіями на Далекому Сході, цікаво прочитати книжку М. Костіва „Грядучий Джінгіс-Хан". Автор, бувший Січ. Стрілець, попав у російський полон в Карпатах 1915 р., а засланий на Сибір, утік звідсіля в Китай, де по скінченні медичних студій в Пекіні був військовим лікарем у штабі ген. Чен-Кай-Чека та приймав участь у визвольних змаганнях нац. Китайської Армії. Книжка Костіва надзвичайно цікава, зокрема під теперішний мент. Щойно прочитавши її можна здати собі ясно справу з останніх подій на Далекому Сході, які затрівожили весь світ. Книжка недорога, коштує всього 3 золоті, для членів „Ч. Калини" 1.50 зол. — Замовляти впрост у видавництві „Ч. Калини": Львів, Підвалля 7. III. пов. 1330 1-1

— **З Українського Наукового Інституту в Берліні.** 5. лютого ц. р. в Українському Науковому Інституті в Берліні відбудеться виклад д-ра М. Мілька „Передпосилки теорії про більшовицьку промисловість".

— **Бандити в Українському Клюбі в Ню-Йорку.** Американська „Свобода" повідомляє: 24. грудня м. р. до домівки Українського Демократичного Клюбу в Ню-Йорку зайшло 5 озброєних бандитів, забрало від присутних 650 долярів і спокійно вийшло.

— **Марш. Пілсудський у Вильні.** До Вильна приїхав на кілька днів марш. Пілсудський на військові змагання з вищими старшинами.

— **З львівських театрів.** Театральна Каса у будні відчинена від 10—2 год. і після полудня від 4-ої до початку вистави у Великому Театрі. У неділю та свята від 10 год. до початку вистави, для театру Ріжнородностей до 2-ої год.; від 2-ої до початку вистави продає каса театру Ріжнородностей. — Міська Каса (Марійська площа 10, тютюнева крамниця) продає білети в будні від 9—4 год.; у неділю та свята від 10—1.30 год.

— **Полохливі коні на вул. Львова.** Полковник Фида їхав разом із візником на санках через Бернадинську площу у Львові. Коні сполошилися невідомо від чого й потягнули санки у великому розгоні на пішехід. Прохожі налякалися кінських копит і тікали з великим галасом; найбільше заколоту наробили жінки. На розі вул. Чарнецького коні вїхали у двері „Европейської каварні"; сани вивернулися, шибки вилетіли разом із рамами. Полковник Фида випав із воза, але нічого йому не сталося. Візник і п. Міхальська, яка саме переходила вулицю, попали під кінські копита й мусіли їх відвезти до лічниці.

— **Самогубство підстаршини у Львові.** При вул. Пильникарській у Львові в домі родичів застрілився 26-літний підстаршина Іван Фамощак; причина самогубства — нещасне кохання.

— **З краєвої хроніки.** Селянин із Білої, чортківського повіту, Микола Барусин впав із воза так нещасливо, що вмер за 6 годин. — Чортківська поліція арештувала Володислава Зазуляка та Петра Кіндрата під замітом обманства на шкоду 100 селян. — Ядвигу Конечну привезли з Винник до львівської лічниці: вона запалила в печі вугіллям і намагалася зачадитися, але її відратували. — У Завидівці згорів тартак, шкода до 200.000 зол. — У Ременові під Львовом згоріла кайня й дах хати Михайла Ковалевського.

— **Збіжевий елеватор у Сокалі.** Біля залізничої стації в Сокалі вибудували перший у Галичині збіжевий елеватор. Він має 1200 тон вмістимости та прочищує 5 тон збіжа за годину. Елеватор має велике значіння для повітів — сокальського, радехівського, равського, каменецького, жовківського й горохівського.

— **„Осінний квіт".** Під загол. „Осінний квіт" написала драму панна Д. Сміт, службовичка одної льондонської крамниці. Це була її перша

праця на тій ділянці, бо до тої пори вона писала квітики до каси на продажний товар. Директор театру „Ліpика" погодився виставити драму й зробив добрий інтерес. Виставу досі бачило 400.000 глядачів, а театр заробив 100.000 фунтів. Драму купило якесь американське фільмове виробництво й таким чином заробила молода авторка 500.000 зол. за один твір. Театральна трупа, що ставила „Осінний квіт" у Льондоні обіде з нею цілу Англію; ставлять драму в Африці, будуть ставити в Америці, Німеччині та Франції. Найцікавіше з цієї історії те, що властителька 500.000 золотих працює ще дальше у крамниці.

— **Ворожбит у Голівуді.** Один із королів-ворожбитів Голівуду є мулят Арч. Рейн; до нього звертаються директори фільмових виробництв заки приступають до кручення нової фільми. Рейн є головою „спіритистичної церкви" й принимає своїх гостей у свому теремі-храмі. Його ворожби основані не на картах і не на „фусах" кави, а на якійсь нечутній музиці, якої слухає мулят, а гості не чують, його очі бачать нібито невидимі для інших „ектоплязматичні втілення". Цей ворожбит бере за один осуд не менше 250 долярів.

З концертової салі.

Два пописи учеників п. Н. Кулицької в Бориславі.

В днях 23. і 24. січня ц. р. відбулися в Бориславі два пописи учеників музики заслуженої для культури цього міста учительки музики п. Нат. Кулицької. Оба пописи були заслуженим тріюмфом п. Кулицької. Дня 23. І. виступали отсі молоді адепти фортепяну: Я. Дуб, Підгірська, Століовська, Е. Дуб, Штіфль, Найманівна, С. і Е. Вірцберг, Маргуліес, Шехтерівна, Максимчуківна, Чужаківна, Крайчиківна, Коцківна, О. Лопатівна і С. Кулиничівна. Всі вони вивязалися добре зі свого завдання. Дня 24. І. виступали старші елеви: Я. Дуб, Кульчицький, Клепацька, Янковська, Л. Лопатівна, Мулярська, Померанцівна, Сапрун (як гість). У цім другім пописі мали ми нагоду почути назріваючі справжні таланти.

Я. Дуб відігранням **Neller-а „Etud-у op. 46. — e-moll"** викликав загальний подив почуттям ритму, знаменитим слухом і небуденною музичною інтелігенцією. Прекрасно відіграли пп. Лопатівна і Мулярська Борткевича: „Пісню a-моль", п. Янковська відіграла Шуберта: **„Scherzo B-dur"** музикально, хоча темпо було трохи за повільне. Рівнож пп. Клепацька і Померанцівна звернули загальну увагу на себе, а молоденький елев Кульчицький, дуже музикальний, хоч має схильність до треми, якої позбудеться частішими продукціями. Завершенням попису було відіграння декількох творів Гріґа дуже талановитою молодою пяністкою п. Шехтерівною. Сензацією вечора був гостинний виступ молоденького (бо 9-літнього) пяніста С. Сапруна (ученика проф. Шаліта з Дрогобича), якого гра викликала щирий подив.

Публика зробила п. Кулицькій заслужену овацію. Проф. Кулицька справді держить керму музичного мистецтва в Бориславі у своїх руках, що признають і не-українці.

Мельоман.

З судової салі.

ПРОЦЕС ПРОТИ ПРОЦИШИНА І ГЕВКА ЗА ГОЛОВНУ ЗРАДУ І ПІДПАЛ.

У середу 3. ц. м. почався перед трибуналом лави присяглих у Львові процес проти **Василя Процишина**, літ 22, гімназійного абітурієнта, родом з Лубянок Нижних, пов. Збараж і **Богдана Гевка**, літ 18, ученика V. кл. гімн. у Збаражі, обвинувачених тернопільською прокуратурою у злочині головної зради з § 58 і 59, уступ 2, австрійськ. закону через приналежність до УВО і злочин підпалу з § 166 і 167 австр. карн. закону, довершеного 21. вересня 1930 у Збаражі через підпал загороди Евгена Оборського, інспектора Пол. Дирекції Вз. Обезпечень. Справа належала до компетенції трибуналу присяглих у Тернополі, але на внесок тернопільського прокуратора Найвищий Суд делеґував Окружний Суд у Львові, як і у інших політичних справах з Тернополя.

Первісно акт обвинувачення обіймав ще чотирьох дальших обвинувачених (Ярослава Романюка з Ходачкова Великого, Луця Галещука з Лубянок Нижних, Ярослава Кошіля з Лубянок Нижних і Марію Гевко з Добромірки), котрих засудили — з виїмком Романюка — правосильним присудом за приналежність до УВО.

Сьогодні Процишин відповідає за головну зраду і підпал, а Гевко лише за підпал. Трибуналом кермує рад. Мединський, вотантами є рад. Тертіль і рад. Шуліславський, обвинувачує віцепрокур. д-р Мостовський, боронять: обв. Василя Процишина д-р Степан Шухевич зі Львова і пос. д-р Степан Баран з Тернополя, а обв. Богдана Гевка д-р Володимир Старосольський зі Львова. Більшість лави присяглих є та сама, що на днях судила о. прал. Куницького і д-ра Заваликута, як рівнож обвинувачує і той самий прокуратор.

Зміст акту обвинувачення такий: Обв. Процишин, що здав ґімназійну матуру в Тернополі в 1929 р. у 1930 р. до дня 21. вересня 1930 зорганізував у Тернополі, Збаражі і в Лубянках Нижних гурток людей, до котрих належали вище згадані обвинувачені, що поставили собі мету збройним повстанням, терором і саботажами відорвати Східну Галичину від Польщі й створити з неї окрему державу під назвою Західна Україна. Кромі цього оба обвинувачені Процишин і Гевко нібито на спілку підпалили вечором 21. вересня 1930 р. загороду Оборського в Збаражі. Через цей підпал згоріло тоді Оборському около 165 кіп ріжного збіжа, около 10 фір дерева, дві фіри конюшини, стайня, клуня та мертвий інвентар. Ціла шкода має сягати 25.000 золотих, асекурована тільки в незначній частині.

На нинішній розправі як першого переслухали Богдана Гевка. До вини почувається. Оборського підпалив сам без ніякої намови зі сторони Процишина, котрий й при підпалі не був присутній і котрий зовсім не вербував його до УВО.

Обв. Процишин до вини не признається. До УВО не належав і не належить, а про нього знає тільки з часописів. Підпалу не допустився. Критичного дня вибрався з Лубянок Нижних до Збаража (4 км.) на пробу аматорського кружка в Нар. Домі у Збаражі. Проба відбулася того полудня, а після проби хвилину був у Збаражі, відпровадив знакому Ол. Березівну й пішов до Лубянок Нижних і щойно, коли був вже дома, побачив огонь у Збаражі. Другого дня (понеділок 22. вересня) пішов на поправен до своєї тітки Євдокії Амброжої в Лубянках Нижних, там з причини дощу підночував і тут його арештували. На поліції у Збаражі його били і агент Зембронь побоями вимусив на ньому це, що притакнув йому, начеби підпалив Оборського. У слідчого судді і на розправі до підпалу рішучо не признався.

Переслухали свідків начальника суду в Збаражі Закшевського, що був при переслуханні Гевка на поліції в Збаражі і чув, як цей до підпалу признався. Процишин в його присутности не признавався і був дуже зрівноважений. Учитель ґімн. Длуґошовський зі Збаража, що давнійше учив Гевка, забавився в добровільного детектива, пішов на поліцію і намовив Гевка до признання. Чи Гевко говорив тоді про Процишина, нині собі не пригадує. Свідок і пошкодований Оборський при пожежі не був, бо з родиною виїхав тоді зі Збаража і вернув щойно тоді, коли все вже дотлівало. Дальші свідки Аркадій Ребеко, його жінка Евгенія і пасербиця Казимира Слоцька, розказують, як перші завважили пожежу і як до них прибіг тоді задиханий Гевко. Арк. Ребеко мав бачити дві сильветки, що втікали від вогню,а виходить, що бачив тільки одну, а за якийсь час опісля Гевка. Свідок Гелена Сокальська плете таке, що одно другому перечить і ясно, що те, що говорить свідок — це видумки.

Розправу відрочили на четвер до 9 год. Потреває вона чотири дні і скінчиться доперва в суботу 6. ц. м.

Хто не платить за часопис, підриває рідну пресу.

СПОРТ.

Виступ „України" в Черніівцях, де вона на запрошення „Довбуша" розіграла три гаківкові змагання з загальним вислідом воріт 9:1 у свою користь, стрінувся з загальним признанням серед черновецького спортового світу, чому вислів дали всі тамошні часописи українські („Час"), румунські і німецькі („Черн. Альг. Цайтунг"). Українське населення Черновець витало наших змагунів просто з ентузіязмом, виявляючи їм на кожному кроці свою прихильність і відданість. У день приїзду гаківкарів „України" до Черновець появилася в українському щоденнику „Час" привітна стаття, написана дуже сердечно. Тріюмф „України" був одночасно тріюмфом для всіх буковинських українців.

Як уже відомо, першого дня набила „Україна" дружину „Довбуша" 7:0, другого жид. дружину „Маккабі" 2:0, а з рум. дружиною „Драгош Вода" програла 0:1. Ці ворота впали цілком несподівано в перших мінутах гри підчас великого замішання перед воротами „України", коли то грачеві Шиналеві в зударенню зранили клейно брови і він мусів зійти з леду.

Видців на всіх трьох змаганнях пересічно по 1.000.

―o―

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 3. II. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 2·60 зол., за літру молока 23—24 сот., літру сметани 1·10 зол., яєць 4·30.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Театр.

Четвер, 4. II 8 год. веч. „Королева передмістя".

Театр Ріжнородностей.

Четвер 4. II. год. 8. веч. „Рокс і".

Кіна.

АПОЛЬО: „Удани, удани"!
КАСІНО: „Роман" (із Гретою Гарбо).
КОПЕРНИК: „24 години".
ЛЕВ: „Мексиканка".
МАРУСЕНЬКА: „24 години".
МІРАЖ: „Геть із коханням!" (Ліліяна Гарвей).
ОАЗА: „Х. 27" (Марлена Дітріх).
ПАН: „Сірий дім".
ПАЛЯС: „Чотирьох із легії".
ПАСАЖ: „Авто над проваллям", „Пат і Патахон як газетярі".
ПРОМІНЬ: „Княжна джезбенду".
СОНЦЕ: „Пат і Патахон як людоїди".
СТИЛЕВЕ: „Кінець світа".
УТІХА: „Монті в хмарах" і „Забудеш мене".
ХИМЕРА: „Великий Габо"

Програма радіо.

Субота, 6. лютого 1932 р.

Ляйпціґ (259,3) 17.00 Концерт. **Льондон** (355,9) 19.30 Концерт. **Гельсінгфорс** (368,1) 18.30 Опера. **Гамбург** (372,2) 19.30 Веселий вечір. **Букарешт** (394.2) 17.00 Румунська музика. **Берлін** (418) 16.05 Концерт. **Рим** (44,12) 17.45 Концерт. **Лянґенберґ** (472,4) 16.20 „Вихід з кризи". **Мілано** (501,7) 23.00 Танкова музика. **Відень** (517,2) 19.30 Концерт. **Рига** (525,4) 21.30 Танкова музика. **Мінхен** (532,9) 22.05 Танкова музика. **Осльо** (1083) 20.00 Хор.

Львівське радіо.

Пятниця, 5. лютого 1932 р.

Львів (380,7) 11.45 Перегляд преси. 11.58 Час із Варшави. 12.10 Грам. кружок. 13.10 Про погоду днив. 15.00 Грам. кружок. 15.25 Виклад. 15.45 Грошева біржа. 16.00 Концерт. 16.40 Грам. кружок. 16.55 Навчання англійської мови. 17.10 „Столик і духи". 17.35 Концерт. 18.50 Всячина. 19.30 Спорт. 19.35 Грам. кружок. 19.45 Радієвий щоденник. 20.00 Музична ґутірка. 20.15 Концерт. 22.50 Танкова музика.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.